

Ultima revizuire – 18.09.2022

Istoria bisericească anonimă (CPG 6034)

[deseori atribuită în mod fals lui Gelasius din Cyzicus]

Tradus de Nathanael Jensen¹ din textul lui GC Hansen²

Drepturi de autor 2017 de Nathanael Jensen și Glen Thompson

O relatare a Sfântului Sinod de la Niceea

Despre lucrurile pe care ereticii le-au certat împotriva sfinților părinți,
și proclamarea învățăturii ortodoxe biruitoare

Cartea 1

Introducere:

Despre evenimentele petrecute la Sfântul Sinod de la Niceea.³

1.0.1 Urmează aici evenimentele din jurul sfântului, marelui și ecumenic sinod de la Niceea, unde episcopii din aproape toate districtele lumii romane și ale Persiei au fost adunați atât prin harul lui Dumnezeu, cât și printr-un decret imperial al iubitor de Dumnezeu⁴ și cuviosul împărat Constantin. Ei au fost adunați pentru a apăra credința apostolică și ortodoxă împotriva învățăturilor eronate și nelegiuite ale lui Arie, acel luptător împotriva lui Dumnezeu.

1.0.2 Am citit despre toate lucrurile care au fost spuse, făcute și aprobate în timpul acesteia virtuos și sfânt Sinod cu foarte mult timp în urmă. Căci cât locuiam încă în casa tatălui meu, le-am găsit pe toate scrise consecutiv pe pergamente într-o carte veche. Pergamentele aparținuseră celebrului și numit de Dumnezeu Dalmatius, care era episcopul mitropolit al sfintei și catolice biserici a splendidei capitale a orașului.

¹ Nathanael Jensen este absolvent al Colegiului Martin Luther din New Ulm, MN, și actual student la Wisconsin Lutheran Seminary din Mequon, WI. În plus, dr. Glen Thompson a oferit o cantitate enormă de contribuții constructive pe parcursul procesului de traducere. Aaron Jensen a oferit și contribuții utile la această traducere. Traducătorul este foarte recunoscător pentru amândoi și pentru ajutorul lor neprețuit.

² Hansen, GC ed. *Anonyme Kirchengeschichte* (Gelasius Cyzicenus, CPG 6034). GCS, NF 9. Berlin: DeGruyter, 2002.

³ Sistemul de numerotare din trei părți din marginea stângă este format din numărul cărții, numărul capitolului și numărul secțiunii. Acest sistem de numerotare este în concordanță cu celelalte ediții moderne ale acestei lucrări, inclusiv cu cea a lui Hansen. Singura diferență este că Hansen etichetează introducerea drept prooemium sau „prefață” și nu îi dă un număr de capitol. Totuși, am desemnat această prefață ca fiind capitolul 0. Această introducere în lucrare rezumă pe scurt lucrările Conciliului de la Niceea și explică sursele de informare ale autorului despre acesta.

⁴ Cuvântul grecesc folosit aici și multe alte cazuri în care apare traducerea „iubitor de Dumnezeu” este θεοφιλής. În funcție de context, acest adjectiv poate avea fie sensul activ de „cel care îl iubește pe Dumnezeu”, fie sensul pasiv de „cel iubit de Dumnezeu”. Cu toate acestea, în această lucrare, formele de θεοφιλής sunt folosite în primul rând ca titlu de mare respect pentru Constantin, astfel încât contextul este în general neclar. Dar, din moment ce există câteva cazuri în care contextul indică sensul activ (1.3.3 și 1.4.5) și din moment ce termenul este contrastat cu termenul μισοθεός (tradus „urășor de Dumnezeu”), traducerea activă a lui „Dumnezeu- iubitor” a fost folosit peste tot.

Cyzicus, dar apoi au intrat în stăpânirea stăpânului casei noastre. Mă refer la tatăl meu biologic, care a fost considerat demn de privilegiul de a sluji ca preot al acestei preasfinte biserici.

1.0.3 M-am întâlnit cu acea carte sacră și am petrecut mult timp cu ea, dar nu am reușit să memorez totul – pentru că niciun om nu este capabil să memoreze o mare de informații atât de imensă precum este conținută în ea – dar am făcut-o iau notă cât am putut de următoarele:

1.0.4 doctrinele sfinților noștri părinți învățura episcopilor despre cuvântul sănătos; lor 5 respingeri împotriva ariomanilor [Ἀρειομανίται]; respingerile scrise împotriva lor hulă, în care abominații ariomani l-au hulit pe Fiul lui Dumnezeu și nu numai pe el, ci și pe Duhul Sfânt;

1.0.5 contraargumentele la adresa episcopilor de către filozofii angajați de Arie; și explicațiile clare ale episcopilor noștri către ei prin dovezi scrise în infirmarea sofismelor lor.

1.0.6 Aceste dovezi scrise dau explicații clare despre divinitatea una, veșnică, a Fiului și a Duhului Sfânt, care coexistă înainte de timp și pentru totdeauna cu Dumnezeu Tatăl; cât și despre întruparea de nedescris a Fiului lui Dumnezeu, Cuvântul lui Dumnezeu, pentru mântuirea noastră, prin mama lui Dumnezeu, fecioara Maria, în zilele din urmă. De asemenea, am investigat în cartea evlavioasă menționată mai sus fiecare eveniment al lucrărilor apostolice ale bisericii, care sa întâmplat public acolo -

1.0.7 în primul rând, atitudinile evlavioase și cu adevărat apostolice ale credinciosului nostru împărat Constantin care a participat și el la sinod. M-am bucurat atât de mult de lucrurile cuprinse în acea carte evlavioasă, încât i-am spus Domnului: „Cât de dulci sunt cuvintele tale pentru gustul meu, mai dulci decât mierea pentru gura mea”. [Psalmul 119:103; LXX Ps. 118]

1.0.8 Am fost, așadar, extrem de mulțumit de ceea ce s-a înregistrat acolo despre cei fără cusur și credința fără vină, ortodoxă și apostolică.

1.0.9 Dar după ceva timp, am venit aici (adică în provincia Bitinia). Apoi, prin bunăvoința lui Dumnezeu, în vremea războaielor nesfântului Basiliscus⁶ împotriva bisericii apostolice și catolice a lui Dumnezeu și a credinței apostolice guvernate de ea, s-a făcut un scandal. și o dispută extrem de controversată.

⁵ Acesta a fost un termen derogatoriu popularizat (dacă nu a fost inventat) de Atanasie și folosit mai târziu de mulți alții pentru a se referi la Arie și urmașii săi. ⁶

Insurecția lui Basiliscus a avut loc în 475-476. Această referință istorică este cea care ajută la datarea acestui document la sfârșitul secolului al V-lea. Pentru mai multe informații despre Basiliscus și insurecția sa, vezi Grillmeier, Christ in Christian Tradition, volumul 2, partea 1, p. 236-247.

- 1.0.10 A stârnit și tulburat foarte mult sediul fracțiunii celor de acord cu ereticul Eutyches. Ei ne-au provocat ipocrit să păstrăm credința, care, ei spun: „a venit de la părinții la Niceea.”⁷
- 1.0.11 Dar ei, care erau adevărații dușmani ai acelei credințe, au fost respinși de noi. „Căci ei nu știau ce spun sau pentru ce lucruri se certau.” [1 Timotei 1:7] Căci când am citat lucrurile rostite de Duhul Sfânt, de la Domnul, prin cei din acel cor sfânt al preoților ortodocși ai lui Dumnezeu, acei nenorociți ne-au întors spatele. Ei au continuat să promoveze în mod public lucruri mai rele decât blasfemiile lui Arie, în opoziție cu lucrurile hotărâte la Niceea și să arunce un blestem asupra oricui înțelege aceste învățături în mod corespunzător.
- 1.0.12 Acestea și multe altele au fost stârnite împotriva credinței noastre sfinte și ortodoxe, care este condusă de sus de sfinții apostoli și de sfinții noștri părinți mai sus amintiți, care adunați în orașul Niceea, la biserica lui Dumnezeu, care este mama noastră.
- 1.0.13 Din cauza acestor lucruri, făceam o cercetare cât mai amănunțită posibil peste tot și în toate, sau după cum se spune: „Am dat afară fiecare recipă”⁸, în cercetarea lucrurilor care au avut loc la acel sinod sacru cu privire la standard [ὄρος] al sfântului său și credința apostolică, pe care biserica lui Dumnezeu a primit-o, „nu de la oameni, nici prin oameni”, [Galateni 1:1] ci de la El, care este Mântuitorul și Dumnezeuul tuturor, Isus Hristos, Fiul Dumnezeului celui viu.
- 1.0.14 El, conform planului divin [οἰκονομία] a venit în trup, cu adevărat „mare misterul evlaviei”, „a apărut în trup” și „a fost văzut de îngeri”, așa cum este scris. [1 Timotei 3:16]
- 1.0.15 (Căci Unul-Născut nu ar fi fost văzut de îngeri conform divinității sale natura dacă nu a luat trup.) Apoi a împlinit totul după planul divin [οἰκονομία] și a dat acea trupă sfântă și desăvârșită a Lui suferinței, înmormântării și învierii de bună voie pentru noi, prin care a adus nemurirea neamului nostru. Și înălțându-se la cer, el, prin el însuși, a întemeiat cele dumnezeiești și laudabile standard [ὄρος] al acestei credințe sfinte și fără prihană și a tunat cu voce tare, conform celor scrise: „Domnul S -a înălțat la ceruri și a tunat”. [1 Samuel 2:10]

⁷ M. Heinemann și G. Loeschke, ed. Gelasius Kirchengeschichte [Die griechischen christlichen Schriftsteller der ersten drei Jahrhunderte] 28. Leipzig: Hinrichs, 1918: 2-200. Ambele ediții ale lui Heinemann și Hansen indică faptul că ceva poate lipsi din text în acest moment.

⁸ Acest idiom derivă din domeniul navigației. Recifele sunt folosite pentru a reduce suprafața veleii, așa că a „elibera fiecare recipă” înseamnă a desface sau a derula întreaga velă. Această expresie sau o expresie similară a ajuns să fie o expresie comună care înseamnă „a depune toate eforturile”.

⁹ McGuckin rezumă corect folosirea termenului grecesc οἰκονομία după cum urmează: 1) în literatura lui Pavel și a primilor părinți ai bisericii, „un sens panoramic al planului divin pentru mântuirea cosmosului”; 2) până pe data de 5 secolului, ea a căpătat uneori „sensul ecleziastic specific în ceea ce privește administrarea sacramentelor”. Aici, cuvântul este în mod clar folosit în primul sens pentru a desemna „sistemul de mântuire pe care Dumnezeu l-a pus în aplicare”. Vezi McGuckin, „Economy” în Patristic Theology, p.112.

- 1.0.16 Și într-un alt pasaj: „ Domnul a tunat din cer; Cel Preaînalt i-a dat al lui voce.” [Psalmul 18:13; LXX Ps. 17] Și ce a tunat? Ce fel de voce a dat Cel Preaînalt? „Duceți”, a spus el, vorbind apostolilor, „faceți ucenici din toate neamurile, botezându-i în numele Tatălui și al Fiului și al Duhului Sfânt”.
- [Matei 28:19]
- 1.0.17 „Căci, deși, din cauza dragostei mele pentru omenire, chiar am luat carnea voastră vie și raționantă de la prea cinstită și sfântă Fecioară Maria – cu toate acestea, dobândirea cărnii nu a adus o completare la Treimea Tatăl și eu însumi și Duhul Sfânt. Nu, Trinitatea rămâne o Trinitate. De aceea, mergeți și faceți ucenici din toate neamurile, botezându-i în numele Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh”¹⁰.
- 1.0.18 Când sfinții apostoli au primit acest standard sfânt și lăudabil [ὄρος] al credință corectă și fără prihană de la Domnul, ei au vestit-o întregii Biserici a lui Dumnezeu de sub cer, astfel încât prin aceasta s-a împlinit cuvântul profetic, care spune: „Glasul lor s-a răspândit în tot pământul și cuvintele lor până la marginile lui. lumea.” [Psalmul 19:4; LXX Ps. 18]
- 1.0.19 La foarte mult timp după ce un asemenea standard [ὄρος], acel dar de laudă, ne-a fost dat de la Fiul lui Dumnezeu prin apostolii inspirați de Dumnezeu, persecuția împotriva Bisericii lui Dumnezeu a luat sfârșit. Dar prin Arie, dușmanul mântuirii noastre a pornit din nou să distrugă și să se înarmeze împotriva credinței sale sfinte și fără prihană - aducând cuvinte ciudate de hulă împotriva Mântuitorului, prin care a tulburat biserica Domnului în toată lumea.
- 1.0.20 Tot din acest motiv, cel mai credincios împărat Constantin a adunat un sinod la acea cetate populată Niceea. Întrucât aflasem deja despre toate întâmplările acelu sinod, așa cum am spus mai sus, am putut, cu câteva căutări dificile, să găsesc relatări clare despre ceea ce a fost în acea vreme atât analizat cu atenție, cât și notat de mai mulți.
- savan i înflăcări i.
- 1.0.21 Una era incompletă, având doar opt foi foarte vechi, scrise de un anumit presbiter John, un bătrân și un scriitor excelent. Mai multe au fost scrise de alți istorici—
- 1.0.22 Eusebiu Pamphili, episcopul Cezareei și Rufin, presbiterul Romei, ambii din 11 și mulți, mulți alții. care chiar a luat parte la acel Sfânt Sinod,

¹⁰ Majoritatea paragrafului, cu excepția sfârșitului care este o repetare a cuvintelor lui Isus găsite în Matei 28, este un citat fictiv pus în gura lui Isus. Acest paragraf este un exemplu al puternicelor opinii trinitare ale Istoriei Bisericii anonime .

¹¹ Această linie a fost adesea folosită ca parte a argumentului pentru a discredita valoarea și istoricitatea acestei istorii bisericii. Autorul anonim susține că atât Eusebiu Pamphili, cât și Rufinus au fost prezenți la sinod, dar istoricul Rufinus nici măcar nu s-a născut decât la câțiva ani după Sinodul de la Niceea. Această eroare istorică arată că informațiile autorului anonim nu sunt de încredere. Ideea că autorul se referea la un alt „Rufin, presbiterul Romei” nu este imposibilă, dar este extrem de improbabilă. Mai probabil, dar și foarte puțin probabil din cauza lipsei dovezilor manuscrise, este că textul a fost corupt. Dacă în loc să citiți τῶν καὶ τῆ ἀγία ἐκείνη κοινωνησάντων συνόδω, se modifică textul la καὶ τῶν τῆ ἐκείνη ἐκτὴ ἀνωνησάντων ωρησάντων συνόδω v συνόδω, această frază nu ar fi a

- 1.0.23 Într-adevăr, nu am găsit ca succesiunea evenimentelor să fie în deplină armonie cu acea carte sfântă, cu care am intrat prima dată în contact, așa cum am spus mai sus – pentru că numai uimitorul Eusebiu Pamphili a parcurs perfect drumul adevărului dinspre sosirea Domnului nostru până la vremea lui Constantin cel Mare — dar nu am fost în stare să găesc o copie completă.
- 1.0.24 Pe lângă toate lucrurile cu care eram deja familiarizat, am găsit și lucruri în acord cu adevărul spus în cartea pe care o citisem înainte. Și așa, după ce a adunat materiale din alte cărți, am decis că trebuie să scriu această carte pentru a oferi asistență generală și sprijin celor care se vor întâmpla după această scriere.
- 1.0.25 Cu Cuvântul Dumnezeului cel veșnic viu pregătindu-mi calea și călăuzindu-mă, îmi voi începe relatarea atunci, în vremea domniei preacuviosului și purtător de Hristos Împărat Constantin, care a poruncit și sinodul episcopi să fie adunați în orașul Niceea.
- 1.0.26 Căci, dacă voiește lui Dumnezeu, voi include evenimentele nașterii sale și viața și domnia lui tată, cel mai iubitor de Dumnezeu Constantius, într-o altă scriere.
- 1.1.1 După ce tiranii Dioclețian și Maximian au renunțat la haina regală purpurie și s-au retras la propriile lor vieți private, așa cum spune Eusebiu, „când nu a trecut mult timp, împăratul Constanțiu a murit.¹² Întreaga sa viață a fost foarte blând și cu cea mai bună dispoziție față de supușii săi și cu cea mai dragă dispoziție față de Cuvântul divin. El l-a lăsat pe fiul său biologic Constantin ca conducător absolut și pe Augustus în locul său, așa cum este obiceiul firesc și comun. După moartea lui Constanțiu, Constantin a fost demn de toată cinstea pe care o datorăm unui împărat.
- 1.1.2 Constanțiu a fost cel mai bun și mai bun împărat și, într-adevăr, el a fost și singurul dintre împărații din vremea noastră care a continuat să fie demn de această autoritate pe tot parcursul domniei sale. Și din moment ce, în privința tuturor celorlalți, s-a arătat a fi cel mai politicos și mai generos cu toți, a primit un sfârșit onorat și de trei ori cel mai binecuvântat al vieții sale. El singur a murit amândoi stăpânind cu favoare și glorie asupra imperiului său și având drept succesori propriul său fiu biologic, un om de prudență și cea mai înaltă evlavie în toate.
- 1.1.3 Fiul său, Constantin, a început să conducă imediat, după ce a fost proclamat public drept atotputernic împărat și August de către legiuni și, mult mai devreme, de către Dumnezeu

descrierea lui Eusebiu și Rufin, dar s-ar referi la un alt grup de oameni care au fost prezenți la Sinodul de la Niceea ale cărui scrieri le citise autorul anonim. Rațiunea logică pentru modificarea textului în acest fel este dublă: 1. În cartea a 2-a, autorul anonim nu îl include pe Rufin în lista persoanelor care au fost prezenți la sinod. 2. Autorul anonim pare să știe că Rufin nu a fost o sursă primară, ci a fost dependent de Gelasius din Cezareea pentru o mare parte din informațiile sale (vezi nota de subsol 24 de la p. 10). Cu toate acestea, niciunul dintre aceste argumente nu este fără opoziție. În primul rând, dacă autorul anonim copia o listă de oameni care au participat la sinod, nu l-ar fi inclus pe Rufinus, deoarece nu era pe listă, chiar dacă el însuși credea că Rufinus a participat.

În plus, relația dintre istoria bisericii lui Rufin și istoria bisericii lui Gelasius din Cezareea, precum și înțelegerea acestora de către acest autor anonim, este atât complicată, cât și incertă. Prin urmare, acest rând este cel mai probabil fie o eroare neglijentă, fie o demonstrație a lipsei autorului de cunoaștere aprofundată a istoriei și cronologiei.

¹² Dioclețian și Maximian au demisionat la 1 mai 305. Constanțiu a murit puțin peste un an mai târziu, la 25 iulie 306.

însuși, Împăratul Absolut. Constantin a devenit un adept zelos al evlaviei tatălui său cu privire la învățătura noastră.”¹³

1.1.4 Eusebiu scrie mai târziu: „Constantin, după cum am spus, a fost un împărat evlavios și fiul lui un împărat care era cel mai evlavios și prevăzător în toate lucrurile. Astfel, de vreme ce a fost cinstit cu inteligență și evlavie, a fost stârnit de Dumnezeu, Împăratul și Mântuitorul absolut al tuturor, împotriva celor mai nelegiuiți tirani. Și cu Dumnezeu cel mai minunat luptând alături de el, a purtat un război drept. Maxentius a căzut în mâinile lui Constantin la Roma, iar împăratul Maximinus din est nu a supraviețuit mult mai mult decât el. Și-a încheiat viața într-o moarte cea mai rușinoasă din mâna lui Licinius, care nu înnebunise încă la vremea aceea.” (Licinius fusese trimis împotriva lui de către cel mai iubitor de Dumnezeu împărat Constantin.)

1.1.5 „Constantin, acum cel mai important al imperiului ca onoare și rang, a fost și primul care a luat milă de cei tiranizati la Roma. După ce a chemat în rugăciune pe cel ce se lupta cu el, pe Dumnezeul cerului și Cuvântul său, adică pe Iisus Hristos Mântuitorul tuturor, a înaintat cu toată armata, încercând să obțină romanilor libertatea. care veneau de la strămoșii lor.”¹⁴

1.2.1 Până aici Eusebiu. Dar chiar dacă Rufinus nu a pus succesiunea și armonia adevărului după ordinea în excelentul Eusebiu din istoria lui Pamphili, totuși, după ce am citit lucrările lui Rufin însuși și ale altor autori, voi pune în această cărțiță la fel de mult după cum am găsit care este asemănător cu tratatul lui Eusebiu, așa cum am spus mai sus. Rufinus spune următoarele:

1.2.2 „După demisia lui Dioclețian și Maximian și moartea lui Constanțiu, au rămas următorii împărați contemporani ai Imperiului Roman: Constantin a primit partea tatălui său — care a început din locul numit Europa și s-a extins până la Dunăre și atât la Scitii, cât și la toate ținuturile celților, ilirienilor și sarmaților și până în Țara barbarilor spre râul Rin, spre Macedonia și marea ei, și până în Tesalia și Ahaia și până la împarte Marea Ionică ceea ce este

întors spre soarele care se scufundă;

1.2.3 Maximinus, fiul lui Dioclețian, a primit provinciile din est, la fel ca Eusebiu spune; Maxentius a primit Roma și regiunea care coboară din Italia până la mare.”¹⁵

¹³ Citatul din 1.1.1-3 este preluat din Eusebiu, HE, 8.13.12-14.

¹⁴ Citatul din 1.1.4-5 este preluat din Eusebiu, HE, 9.9.1-2.

¹⁵ Hansen afirmă că citatul de la 1.2.2-3 este preluat din Gelasius of Caesarea, HE, fragmentul 5. Gelasius of Istoria Bisericii a Cezareei nu mai există, dar istoria Bisericii a lui Theodorus Anagnostes a lui Gelasius din Cezareea există. Comparațiile acestui document cu opera autorului anonim arată o corelație foarte puternică între cele două. Pentru mai multe despre afirmația lui Hansen că autorul anonim citează frecvent din sau își bazează textul pe istoria Bisericii lui Gelasius din Cezareea și de ce Hansen concluzionează că anumite secțiuni au fost citate din anumite fragmente, vezi în special Hansen, Anonymus von Cyzicus Historia Ecclesiastica Kirchengeschichte p. 21-27 și Winkelmann, „Die Quellen der Historia Ecclesiastica des Gelasius von Cyzicus (nach 475). Ein Beitrag zur Rekonstruktion der Kirchengeschichte des Gelasius von Caesarea” în Byslav 27, p. 104-130.

- 1.3.1 „Atunci, după înmormântarea legală a tatălui său și după onorurile obișnuite, Constantin a luat notă de nenorocirea romanilor și de pierderea păcii.
- 1.3.2 Căci auzea că cetatea Romei era obosită din cauza relexor lui Maxentius. Căci direcția imperiului era rapid transformată de el într-o tiranie sălbatică. De exemplu, a predat mulți oficiali la moarte fără proces. De asemenea, a impus amenzi și alungari și redistribuiri de terenuri și alte pedepse fără anchetă sau anchetă. Mai mult, atunci când dorea cu pasiune soțiile altor bărbați, fie le seducea prin lingușire, fie le forța cu poruncile sale și, așadar, rămânea nesigur să ai o soție frumoasă. Și într-o încercare de a păzi castitatea, a fost multă vărsare de sânge în tot orașul.
- 1.3.3 Când cel mai iubitor de Dumnezeu Constantin a auzit despre acestea și atâtea alte lucruri asemănătoare care nu sunt catalogate aici, s-a înfuriat. Căci faptele nedrepte ale altora aduc durere personală oamenilor iubitori de Dumnezeu.
- 1.4.1 Deci, a hotărât să-și ia armele și să vină în ajutorul romanilor care sufereau astfel de lucruri. Căci, eliberându-i de aceste rele, este corect să spunem, el a salvat și toată omenirea.”¹⁶
- 1.4.2 „Planul pe care l-a hotărât era să cheme mai întâi laolaltă orașele care fuseseră anterior sub stăpânirea romană — unii cu cuvinte, alții cu arme și alții cu o organizație caritabilă act de bunăvoință. Căci el a proclamat tributuri mai ușoare pentru ei și a promis audieri imparțiale¹⁷ și a arătat înțelepciune în a pune capăt atât spiritului lor revoluționar, cât și răzvrătirii. El a făcut acest lucru ignorându-i mai degrabă decât încercând să insufle frică, deoarece știa că națiunile sarmaților¹⁸, francilor și germanilor erau iubitoare de noutăți, a avut un impuls spre insurecții împotriva împăraților, care a fost ușor aprins în flacără și de multe ori s-a simțit obligat să-și îndeplinească înclinațiile.
- 1.4.3 Și apoi a cucerit pe spanioli și pe britanici și pe ceilalți insulari de acolo și pe restul raselor și pe toți cei care mărturisesc apusul (care spun că știu dacă cu adevărat se scufundă în ocean sau dacă se aplecă apa care revine la noi printr-un alt traseu). Și prin puterea armelor, el a biruit triburile barbare de acolo, profitând de oportunitatea secundară a bătăliei pe lângă sarcina sa principală.¹⁹

¹⁶ Hansen afirmă că citatul din 1.3.1-4.1 este preluat din Gelasius din Cezareea, HE, fragmentul 5.

¹⁷ Traducerea aici reflectă ediția lui Heinemann, care are cuvântul grecesc ἀκροάσεις. Hansen sugerează în schimb cuvântul grecesc ἀγοράσεις, care ar fi tradus ca „imparțialitate în comerț”, mai degrabă decât „audieri imparțiale”.

¹⁸ Este incert la ce națiune la care se referă cuvântul grecesc Σάρματες aici. Din punct de vedere lingvistic, se pare că se poate referi la sarmați, dar Hansen afirmă că din punct de vedere geografic și istoric ar avea mai mult sens dacă se referă la sași. Vezi Hansen, Anonymus von Cyzicus Historia Ecclesiastica Kirchengeschichte, p. 75.

¹⁹ Istoricul susține că sarcina principală a lui Constantin a fost să obțină controlul ferm asupra Spaniei și Marii Britanii pentru a putea aduce eliberarea celor care sufereau sub Maxentius. Cu toate acestea, făcând acest lucru, a profitat și de oportunitatea secundară pentru a cuceri alte triburi barbare în calea sa și, astfel, să-și mărească puterea și să-și extindă domnia.

1.4.4 Căci, supunându-i pe unii, plătind altora salarii, stabilindu-i pe unii prieteni în loc de vrăjmași și stabilindu-i pe alții ca rude mai degrabă decât pe vechi dușmani, i-a adus pe toți ca aliați. Deși nici nu dăuna și nici nu asedia pe nimeni, el a insistat să aducă eliberarea altora.

1.4.5 Căci oriunde se luptă împreună cu Dumnezeu, totul prosperă și îl depășește pe om așteptare. Cu o asemenea dispoziție iubitoare de Dumnezeu, Constantin, cel mai credincios în toate, a trecut pe malul drept al Rinului și a trecut peste mulți munți și multe râuri fără nume cu o mică armată. Apoi a cucerit multe națiuni barbare, aducând la sine cele zece triburi ale galilor, francilor și spaniolilor²⁰ și conducând restul armatei în munții Italiei.”²¹

1.4.6 „Când Maxentius a auzit despre aceste lucruri, a experimentat o frământare neașteptată. Căci nu se aștepta ca Constantin să traverseze vreodată un astfel de tărâm blocat de munți, râuri, un sortiment divers de barbari și dificultatea naturală a locației sale izolate. Pentru că regiunile pustii sunt adesea cea mai mare fortificare a unui imperiu.

1.4.7 Așa că a hotărât să-și retragă armata din Roma foarte repede și să o conducă pentru a lovi preventiv undeva în Italia. Și când liniile de luptă au fost pregătite și au văzut standardele militare ale celuilalt, se părea că bătălia care urma să fie dezordonată. Căci trupele care ieșeau în grabă din Roma s-au răspândit ca falange.

Și din moment ce erau proaspeți și foarte bine odihniți, păreau a fi un meci demn pentru oricine în luptă și să se poarte cu o mândrie la fel de demnă de oraș.

1.4.8 Cei care stăteau cot la cot în luptă cu Constantin, însă, puseseră deja stăpânire pe pământ, precum și cu un jaf considerabil și multe pradă de război. Dar ei erau împovărați de dor, după ce au experimentat cursa victoriei mai degrabă decât bucuria lucrurilor pe care le acaparaseră. Și acum se plictiseau de truda și se lăsau în fața măcinării constante.

1.5.1 Când bătălia nu fusese încă decisă și liniile de luptă erau încă egale asortat, Dumnezeu l-a înarmat pe Constantin din ceruri arătându-i simbolul mântuitor al crucii strălucind cu strălucire pe cer. Cuvintele au dezvăluit puterea apariției, spunând: „În aceasta, cucerește!”

²⁰ Aici este folosit cuvântul grecesc Σπάνων, care pare să indice spanioli. Cu toate acestea, Hansen afirmă că ar fi așa are mai mult sens ca acest cuvânt să se refere la sași din mai multe motive. Ca și în 1.4.2, o astfel de traducere ar avea mai mult sens din punct de vedere geografic și istoric. În plus, spaniolii au fost deja menționați separat împreună cu britanicii în 1.4.3. Și în cele din urmă, dacă cuvântul este înțeles că se referă la sași, grupările de la 1.4.2 și 1.4.5 se referă la aceleași trei popoare, „germanii” și „galii” fiind termeni sinonimi. Vezi Hansen, Anonymus von Cyzicus Historia Ecclesiastica Kirchengeschichte, p. 76-77.

²¹ Hansen afirmă că textul din 1.4.2-5 poate fi un citat din Istoria creștină a lui Filip de Side, care nu mai există. Filip de Side a fost un istoric al bisericii care a scris în prima jumătate a secolului al V-lea. Doar fragmente din lucrările sale, inclusiv cele 24 de cărți de istorie creștină, au supraviețuit ca citate în lucrările altora. Pentru mai multe despre Filip de Side și de ce Hansen îi atribuie aceste secțiuni din Istoria bisericească anonimă, vezi Hansen, „Eine fingierte Ansprache Konstantins auf dem Konzil von Nikaia” în Zeitschrift antechristentum, p. 195 și urm., precum și Hansen, Anonymus von Cyzicus Historia Ecclesiastica Kirchengeschichte, p. 27-39.

1.5.2 De către necredincioși, această poveste este considerată a fi un mit și o ficțiune inventată pentru a merge împreună cu credințele noastre.²² Dar pentru cei care sunt obișnuiți să creadă adevărul, dovada a ceea ce s-a întâmplat este clară. Căci după aceste lucruri, Dumnezeu, artistul care a pictat acest simbol, a arătat prin faptele sale harul care era pe bună dreptate prevestit de cele scrise.

1.5.3 Dar chiar dacă nu v-am convins încă pe deplin de lucrurile pe care le scriem, căci noi copiem istoriile predecesorilor noștri de puțin timp în urmă, care au adunat ceea ce era util de la cei care trăiau în acea vreme – cu toate acestea, nu trebuie să ne crezi continuu aceste lucruri. Căci chiar și în generația noastră, cei care au luptat împreună cu Constanțiu, fiul lui Constantin, au fost martori oculari la noi viziuni și astfel s-au vindecat. vechea necredință. ²³

1.5.4 Căci, dacă evreii sunt cei care neagă aceste lucruri, propriile lor cărți conțin multe lucruri mult mai incredibile decât acestea: o mare pe care a pășit ca un uscat, apa întărită și o mare a trecut; Dumnezeu a vorbit într-un tufiș, și un foc a dat legi și o trâmbiță de război a răsunat în pustie fără instrument; iar îngerii au luptat alături și au slujit ca comandanți ai armatei Domnului, luptând în falanga lui și aruncând cu grindină și rachete de foc în loc de sulite obișnuite. Cu toate acestea, fără alte anchete sau investigații, toți cei cu o minte sănătoasă sunt de acord cu ele. Căci când Dumnezeu vrea, nimic nu este imposibil.²⁴

1.5.5 Sau dacă grecii nu acceptă evenimentul minunat, avem multe de spus, pe care am prefera să nu le spunem. Câte lucruri i-au profețit ghicitorii lui Alexandru când era pe cale să intre în război la Granicus și să-și întocmească linia de luptă împotriva lui Darius? (Și mai mult, aceste ficțiuni ale lor nu aveau vizual confirmare!) Și cum ar putea un spirit divin (δαμόνιος) ²⁵ prezice lucruri la filozoful Socrate, spunându-i printr-un glas rezultatul lucrurilor care nu trebuiau făcute? Și cum rămâne cu evenimentele din jurul lui Pitagora din Samos, care au fost compilate de ucenicii săi?

1.5.6 De asemenea, nu voi spune nimic despre ficțiunile poezilor și despre unele dintre cele celebre nu cumva printre ei să propună ca unii dintre presupușii lor dumnezei să lupte alături de ei, ²⁶ ca oricine ar trebui să creadă că eu compar legende cu adevăruri și lucruri care nu au avut loc niciodată cu lucruri care au avut loc.

²² O variantă de lectură care include un alt δὲ ar modifica oarecum traducerea: „Această poveste este considerată a fi un mit de către necredincioși și o ficțiune acceptabilă de către credințele noastre”. Dacă această variantă este corectă, s-ar părea că autorul anonim critică opinia oficială a bisericii creștine care a apreciat povestea, dar nu a considerat-o ca fiind un eveniment istoric. Cu toate acestea, cuvântul tradus ca „credințe” s-ar putea referi și la un „decret public”, ceea ce ar putea indica faptul că aceasta a fost opinia statului și nu neapărat punctul de vedere al celor din biserică.

²³ Această linie se poate referi, parțial, la o a doua viziune a unei cruci care apare pe cer la Ierusalim în 351. Vezi Sozomen, HE 4,5 și Philostorgius, HE 3,26. Cu toate acestea, nici măcar relatările lui Sozomen și Philostorgius nu sunt în total acord.

²⁴ Acest paragraf face aluzie la multe pasaje din Biblie. Pentru o listă completă de referințe, consultați ediția GCS a lui Hansen.

²⁵ Socrate a vorbit despre această voce divină care l-a călăuzit adesea în acțiunile sale.

²⁶ Traducerea acestei clauze a urmat ediția lui Heinemann care conține cuvântul ἐξιστόρησαν.

Ediția lui Hansen nu include acest cuvânt, dar Hansen notează că textul pare a fi corupt și lipsește ceva din această clauză. Cu toate acestea, pe baza traducerii germane a lui Hansen, este clar că ambii editori sugerează același sens general al frazei, în ciuda modului de manipulare diferit al textului în acest moment.

- 1.5.7 Căci cei care au experimentat harul puternic al lui Hristos știu asta de când a înflorit pentru oameni, ea s-a revelat²⁷ în cer și pe pământ și în mare și în plante și în copaci și în îmbrăcăminte și în boală și în sănătate și în mâncare și în băutură, așa cum a fost, este și va fi un leac de vindecare. Și o vom explica la momentul potrivit, pe măsură ce narațiunea noastră continuă.
- 1.6.1 Așa că, după ce Constantin a format chipul minunat în formă de trofeu - încrustându-l cu aur și pietre prețioase și potrivindu-l pe un tij de sulită - el a dat chipul de la Cel Preaînalt celor care călăreau în față pentru a o duce. În felul acesta, prin faptele sale, a căutat pentru a vedea împlinită promisiunea acelor cuvinte.
- 1.6.2 Și nu a greșit să obțină ceea ce spera. Cu cât și-a pus încrederea mai repede lucrurile pe care le văzuse, cu atât mai repede a primit biruința din credință.
- 1.7.1 Atunci Constantin, fiind păstrat prin credința sa împotriva epuizării mari a războiului și netemându-se de armata de la Roma, și-a stabilit nobil linia de luptă. Dar pentru că Maxentius se temea de puterea lui Constantin și, în plus, din moment ce bănuia și ura romanilor (căci se pusese în dezacord cu majoritatea lor din cauza promiscuității sale), a plănuit să-și pună în aplicare strategia prin înșelătorie. Și trucul a fost un pod echipat cu un fel de dispozitiv mecanic din următorul fel.²⁸
- 1.7.2 Ceea ce era vizibil de sus era un loc care l-a invitat pe Constantin să traverseze. Dar ceea ce nu se vedea a fost o capcană întinsă în mod înșelător pentru înaintarea lui. Căci atunci când o persoană se afla la mică distanță, din moment ce mașina fusese slăbită, combatantul ajungea într-un mormânt neașteptat, suferind distrugerii în acel loc.
- 1.7.3 Dar, deși a pregătit capcanele pentru apropierea lui Constantin în acest fel, favoarea divină l-a încurcat pe meșterul răului în propriile sale trucuri inteligente. Căci înainte să-l prindă pe Constantin, tiranul însuși a venit primul și a căzut în propria sa lucrare. Și acolo, el însuși a devenit un ucigaș de tirani. Și așa, având pregătit un complot eficient împotriva el însuși la marginea Romei la Podul Milvian, însuși Maxentius menționat anterior s-a scufundat în râu și s-a înecat.²⁹
- 1.7.4 Și astfel toată populația romană a strigat, spunând: „Să-i cântăm Domnului, căci El a fost lăudat cu slăvi”, așa cum spune Eusebiu Pamphili. „A aruncat calul și călărețul în mare. El a devenit asistentul și protectorul meu pentru mântuire. [Exod

²⁷ Hansen indică faptul că poate exista o corupție sau ceva lipsă din textul din această secțiune. Această traducere a urmat sugestia sa din traducerea sa în germană. Acolo, el sugerează că poate ideea care lipsește este „sich offenbarte” sau „sa dezvăluit”.

²⁸ Hansen și Heinemann indică ambii că ultima frază, care este tradusă ca „de următorul fel”, poate să nu să facă parte din textul original.

²⁹ Hansen afirmă că textul din 1.4.6-7.3 este un citat din Gelasius din Cezareea, HE, fragmentul 5. Această bătălie, numită adesea Bătălia Podului Milvian, a avut loc la 28 octombrie 312.

15:1,2] și „Cine dintre zei este ca Tine, Doamne? Cine este ca tine: lăudat în sfințenie, minunat în slavă, făcător de minuni?”³⁰ [Exod 15:11]

1.7.5 Eusebiu mai spune următoarele lucruri: „Cu aceste lucruri și cu multe altele înrudite și asemănătoare lor, Constantin a cântat laude lui Dumnezeu, conducătorul tuturor și cauza biruinței, și singurului Său Fiul Iisus Hristos pentru faptele lor. Astfel a mers la Roma cu cântece triumfale. Între timp, toți cei din consiliul adunat și ceilalți oameni eminenti s-au înghesuit împreună cu femeile și copiii și tot poporul roman - toți cu fețe strălucitoare și inimi fericite - pentru a-l primi cu aclamații.

și bucurie nemărginită ca răscumpărător, salvator și binefăcător al lor.

1.7.6 Dar, din moment ce Constantin poseda o reverență adânc înrădăcinată față de Dumnezeu, el era total neclintit de strigăte și deloc măgulit de laude. Dar, înțelegând pe bună dreptate ajutorul lui Dumnezeu, a poruncit imediat ca trofeul patimii Mântuitorului să fie pus în mâna statuii lui însuși. Atunci slujitorii săi au ridicat statuia lui Constantin, ținând semnul crucii în mâna dreaptă, în cel mai public loc din toată Roma.³¹ Apoi a poruncit ca un anunț public cu această formulare precisă să fie scris în limba romană. :

1.7.7 „Prin acest semn mântuitor, care este adevărata dovadă a bărbăției, i-am eliberat cetatea și am scăpat-o de sub jugul tiranului. Și mai mult, eliberându-i, am readus Senatul și Poporul Romei la faima și splendoarea lor străveche.”³²

1.8.1 Până acum, Eusebiu. Cu toate acestea, Rufinus, sau mai bine zis, Gelasius³³ consemnează aceste lucruri ca urmează: „După aceste evenimente, Senatul Roman i-a cerut lui Licinius (care a devenit cumnatul lui Constantin iubitor de Dumnezeu prin căsătoria cu sora sa Constantia)³⁴ să conducă împreună cu Constantin. Curând după aceea, Constantin l-a trimis pe Licinius la rășarit împotriva tiranului de acolo, pentru a avea grijă de siguranța creștinilor de acolo. Căci, din moment ce se bucura de atât de mari favoruri din partea lui Dumnezeu, cuviosul Constantin era dornic să aducă jertfe de mulțumire binefăcătorului său.

1.8.2 Aceste lucruri au pus capăt persecuției creștinilor și a celor care erau în exilul a fost rechemat, iar cei care fuseseră înțemnițați au fost eliberați, iar cei cărora le-au fost confiscate proprietatea li sa returnat, iar bisericile au fost reconstruite. Iar Constantin, având în vedere lucrurile lui Hristos, a făcut toate acestea cu mare râvnă.

³⁰ Citatele din Exodul 15 din 1.7.4 sunt preluate din Eusebiu, HE, 9.9.8.

³¹ Statuia gigantică de marmură a lui Constantin, estimată a fi avut în jur de 40 de picioare înălțime, a fost cel mai probabil situată în absida de nord-vest a Bazilicii lui Maxentius. Capul, precum și alte câteva părți ale corpului, inclusiv două mâini drepte, rămân și sunt găzduite la Muzeele Capitoline din Roma. Pentru mai multe informații despre aspectul, locația, construcția și reconstrucțiile statuii, vezi Bardill, Constantine, Divine Emperor of the Golden Age, 203-217.

³² Citatul din 1.7.5-7 este preluat din Eusebiu, HE, 9.9.9-11.

³³ Gelasius, episcopul Cezareei Maritime din c. 367-373 și 379-395, a scris o continuare a Bisericii lui Eusebiu Istorie, o parte din care a fost încorporată în traducerea lui Rufinus a lui Eusebiu. Acesta este același Gelasius din Cezareea menționat anterior, pe care Hansen afirmă că îl citează frecvent autorul anonim. Pentru mai multe despre relația dintre istoriile bisericesti ale lui Gelasius din Cezareea și Rufinus, vezi introducerea la traducerea lui Amidon din The Church History of Rufinus of Aquileia: Cărțile 10 și 11, p. XIII-XIX.

³⁴ Licinius s-a căsătorit cu sora vitregă a lui Constantin, Constantia, în 313.

Întrucât era la fel ca un creștin, s-a comportat întotdeauna ca un creștin.³⁵ El a construit biserici ale lui Dumnezeu și le-a împodobit cu jertfe extravagante de mulțumire și chiar a ordonat ca templele grecilor să fie dărâmate și distruse complet de foc.

1.9.1 Tiranul Maximinus din răsărit, însă, a continuat să caute să distrugă bisericile lui Dumnezeu.³⁶ „Și l-au învăluit următoarele împrejurări: nu putea suporta mărimea autorității care i-a fost încredințată fără merit. .

Cu toate acestea, din cauza lipsei de stăpânire de sine și a incapacității lui de a raționa ca un împărat, el a comis multe fapte nebunești. El s-a înălțat irațional deasupra tuturor cu lăudăroșia lui arogantă. Și, în plus, Maximinus a devenit atât de încrezător încât a îndrăznit să se prezinte pe primul loc în rândul celorlalți care împărtășeau stăpânirea imperiului, chiar și asupra lui Constantin, care era mult mai bun decât el în toate privințele - în descendență directă, în educație, în învățătură, în cinste și în inteligență, și care s-a remarcat, de asemenea, ca în primul rând prin stăpânire de sine și evlavie față de adevăratul Dumnezeu.

1.9.2 Atunci nebunia lui Maximinus a devenit o nebunie completă, când a încălcat tratatele pe care le făcuse cu Licinius, declanșând astfel un război implacabil. În scurt timp, răscolise totul și aruncase în confuzie fiecare oraș și fiecare tabără. El a adunat o masă de 10.000 de oameni și a pornit la luptă atât împotriva lui Licinius, cât și împotriva lui Constantin, care îl trimisese. Poziționându-și plutoanele de ostași, el a stat fără ca Dumnezeu să-l vegheze și imediat, singurul Dumnezeu care stăpânește peste toate i-a dat biruința domnitorului Constantin.

1.9.3 Vinovatul Maximinus a pierdut mai întâi majoritatea trupelor sale puternic înarmate în care el avusese încredere. A fost lăsat neprotejat de bodyguardii din jurul lui și de toți cei care l-au lăsat părăsit și au fugit spre refugiu la cel care predomina. Așadar, ticălosul acela și-a strecurat decorațiile imperiale (care fuseseră nepotrivite pentru el să le poarte vreodată) cât mai repede posibil. După ce s-a dezbrăcat laș, patetic și fără spinare, s-a strecurat în mulțime și a fugit. Și ascunzându-se printre câmpuri și sate, abia a strecurat prin mâinile războinicilor, în timp ce încerca să-și obțină siguranță.

1.9.4 Prin aceste lucruri, este astfel posibil să se ofere dovada că oracolele divine sunt extrem de demne de încredere și adevărate atunci când spun: „Un rege nu este mântuit din cauza puterii sale mari, iar un om puternic nu va fi mântuit prin masivul său. putere. Este incorect să ai încredere într-un cal pentru siguranță; în măreția puterii sale, nu te va salva. Iată, ochii Domnului sunt asupra celor ce se tem de El, asupra celor care nădăjduiesc în mila Lui; El le scapă viețile de la moarte.”³⁷ [Psalmul 33:16-19; LXX Ps. 32] Și astfel acel Maximinus neevlavios, „fiind lovit de o urgie bruscă de la Dumnezeu în a doua bătălie a războiului, a murit.

³⁵ Deoarece Constantin nu a fost botezat până la boala sa finală în 337, se spune că el a trăit și a acționat „ca un creștină” înainte de atunci.

³⁶ Hansen afirmă că acest citat din 1.8.1-9.1 a fost luat din Gelasius of Caesarea, HE, fragmentul 6.

³⁷ Citatul din 1.9.1-4 este preluat din Eusebiu, HE, 9.10.1-5.

- 1.9.5 Însă evenimentele din jurul morții lui Maximinus nu semănau cu nimic cu ceea ce se întâmplă cu acelor conducători militari care acționează adesea cu curaj de dragul virtuții și al celor dragi și care suferă cu îndrăzneală o moarte nobilă în război. Pentru el, odată pentru totdeauna, ca un impios luptător-împotriva-Dumnezeu, a rămas acasă ascuns când linia de luptă a fost aranjată pe câmpie. Cu toate acestea, el a suferit pedeapsa potrivită, fiind lovit brusc de Dumnezeu cu o ciumă. În timp ce era chinuit de suferințe îngrozitoare și dureri excesive, a căzut cu capul cap și a pierit de foame, iar întregul său corp s-a topit din cauza unui foc invizibil și trimis de Dumnezeu. Pe măsură ce s-a irosit, fiecare urmă a vechiului său aspect a fost distrusă. Și după mult timp, au rămas doar oase uscate, făcându-l să arate ca un schelet. Astfel, cei care erau acolo au ajuns la concluzia că trupul său a devenit un mormânt pentru sufletul său, care a fost îngropat într-o formă moartă și complet în descompunere.
- 1.9.6 Și pe măsură ce căldura din adâncul dinăuntru îl tot ardea pe Maximinus din ce în ce mai mult cu violență, ochii lui au țâșnit și au căzut din orbite, făcându-l orb. Dar după ce s-a întâmplat aceasta, în timp ce încă mai respira, s-a mărturisit liber și deschis Domnului și s-a rugat pentru moarte. Și astfel, mărturisind că a suferit aceste lucruri pe drept din cauza mâniei sale beate împotriva lui Hristos, și-a dat duhul pentru ultima oară.
- 1.10.1 Astfel, când Maximinus – care a rămas singurul dintre toți dușmanii religiei și care strălucise ca cel mai rău dintre toți – a fost într-adevăr înlăturat, planurile pentru restaurarea bisericilor de la temelii au fost reluate prin harul Dumnezeu atotputernic. Și Cuvântul lui Hristos, strălucind pentru a-L slăvi pe Dumnezeul tuturor, a câștigat o libertate și mai mare decât a avut-o înainte.”³⁸
- 1.10.2 Eusebiu Pamphili, cel mai nobil dintre toți scriitorii, a adunat aceste evenimente în cartea a noua din Istoria sa Bisericii. Căci reproducând lucrările lui (cum am menționat mai devreme) și ale altora, compun această cărțiță cu puține cuvinte, pentru ca cu atât de mare grabă să pot continua această călătorie literară către cel înalt, strălucit, sfânt. și munte dumnezeiesc al sinodului apostolic și virtuos al preoților lui Dumnezeu de la Niceea, recunoscând mai ales că prorocul mă apucă de mână și mă îndeamnă înainte.
- 1.10.3 „Veniți”, zice el, „să urcăm la muntele Domnului și la casa Dumnezeului lui Iacov, și el ne va învăța calea Lui și vom merge pe ea. Căci legea se va stinge din Sion și cuvântul Domnului din Ierusalim.” [Mica 4:2 și Isaia 2:3]
- 1.10.4 Căci cu adevărat acea mulțime divină de preoți ortodocși ai lui Dumnezeu era Sionul și Ierusalimul și muntele înalt al Domnului și casa Dumnezeului lui Iacov. Căci ei au fost păziți de Duhul Sfânt și au arătat prin scrierile profetice, evanghelice și apostolice „cu privire la Cuvântul vieții” [1 Ioan 1:1], adică Fiul lui Dumnezeu, că este cu adevărat născut. conform firii sale dumnezeiești și că nu era o făptură (cum a spus despre el Arie, cel mai nelegiuit luptător-împotriva-Dumnezeu). Ei au dovedit, de asemenea, că el are aceeași natură [οὐσία] ca și Tatăl, care L-a născut înainte de veac, și că este din aceeași substanță [χρῆμα]. La fel, au arătat cel mai clar

³⁸ Citatul din 1.9.4–10.1 este preluat din Eusebiu, HE, 9.10.13–11.1. Bătălia dintre Licinius și Moartea ulterioară a lui Maximinus și Maximinus a avut loc în 313.

că Duhul Sfânt este și el din aceeași zeitate și natură [ουσία] ca și Tatăl și Fiul.

- 1.10.5 Și cu adevărat un munte înalt [ὄρος] al lui Dumnezeu de sus, așa cum a arătat clar Cuvântul, ne-a fost dat de la Însuși Domnul prin apostoli. Și acum, acest standard închinat și sfânt [ὄρος]³⁹ al credinței fără prihană a fost clarificat în mărturii scrise prin preoții săi la Niceea. Și Cuvântul, purtând prin lucrarea harului lui Dumnezeu, ne va face cunoscut și mai clar.
- 1.10.6 Dar să ne întoarcem la scopul nostru declarat pentru istoria noastră a bisericii și să reluăm evenimentele care îl descriu pe Dumnezeul nostru, care a acționat ca un bun împărat sprijinindu-și poporul și distrugând tiranii prin slujitorul său, Împăratul iubitor de Dumnezeu. Constantin. Și prin Constantin, numai Dumnezeu a obținut pace pentru bisericile Sale din întreaga lume.
- 1.10.7 „Mare este DOMNUL, Care singur face minuni mari și nepătrunse, fără număr, Cel care schimbă anotimpurile și vremurile, Cel care înlătură și întărește regi, care-l ridică pe cerșetor de pe pământ și care-l ridică pe bietul din bălegar. El a doborât conducătorii de pe tronurile lor și i-a înălțat pe cei smeriți. Pe cei flămânzi i-a hrănit cu lucruri bune, pe cei bogați i-a alungat cu gol și a spulberat brațele celor trufași. El este făcătorul de minuni, săvârșitorul faptelor mărețe, stăpânul tuturor, făcătorul întregii lumi, Atotputernicul, absolut bunul, unicul și singurul Dumnezeu. Ca răspuns, îi trimitem un cântec nou, singurul care face minuni mari, căci îndurarea Lui dăinuiește în veșnicie — celui care lovește regii mari și omoară împărații puternici, căci mila Lui dănuie în veac. Căci Domnul nostru și-a adus aminte de noi în umilința noastră. ⁴⁰
- 1.10.8 Pentru toate aceste lucruri, să nu încetăm să cântăm laude Dumnezeului tuturor și Fiului Său singurul născut, Isus Hristos, Domnul nostru, Care împreună cu Tatăl este pricina tuturor lucrurilor bune pentru noi, autorul chiar a noastră cunoașterea lui Dumnezeu, învățătorul evlaviei evlavie față de el, distrugătorul celor nelegiuți, ucigașul de tirani, îndreptătorul vieții și Mântuitorul celor în deznădejde. Să laudăm cu toții pe Isus cu o singură gură și o singură inimă.
- 1.10.9 Pentru că, într-adevăr, el singur, [fiind un Fiu absolut bun] ⁴¹ la fel ca singurul Tată absolut bun, conform planului plin de compasiune al Tatălui Său și al Lui și al Duhului Sfânt, a asigurat mântuirea noastră, în timp ce noi zăceam undeva dedesubt, în distrugere. Cu mare bunăvoință, El a luat firea noastră, a luat asupra noastră bolile și a purtat bolile noastre ca un medic nobil și a dobândit mântuirea și viața pentru rasa umană – atât în vremea aceea, cât și pentru totdeauna.”⁴²

³⁹ Autorul folosește aici un joc de cuvinte în timp ce compară „muntele” și „standardul”, ὄρος și ὄρος. Aceste două cuvinte grecești diferă doar puțin în pronunție din cauza semnelor de respirație diferite, care indică absența sau prezența sunetului „h” la începutul cuvintelor, respectiv.

⁴⁰ Acest paragraf, care este, în cea mai mare parte, un citat din Eusebiu, pune multe citate din pasaje biblice împreună. Pentru o listă completă de referințe la pasajele găsite în acest paragraf, vezi ediția GCS a lui Hansen.

⁴¹ Edițiile lui Hansen și Heinemann indică ambele că o parte din textul de aici lipsește. Fraza între paranteze pare a fi cea mai probabilă posibilitate deoarece este fraza cuprinsă în textul lui Eusebiu din care citează autorul.

⁴² Citatul din 1.10.7-9 este preluat din Eusebiu, HE, 10.4.8-11.

- 1.10.10 Și într-adevăr, cel care este Regele Regilor și care se îngrijește mereu de propriul său popor, și-a înarmat slujitorul său iubit Constantin cu evlavie și credință ca arme împotriva tiranilor necredincioși – Maxentius la Roma și Maximinus în răsărit. Prin Constantin, el i-a distrus pe amândoi și astfel a redat prosperitate veselă și abundentă propriului său popor.
- 1.11.1 Eusebiu Pamphili spune: „Și vederea acestor lucruri care se întâmplă a fost insuportabilă pentru invidia care urăște binele și pentru demonul care iubește răul. Așa a fost și pentru Licinius, căci consecințele care au venit asupra tiranilor amintiți nu s-au dovedit suficiente pentru a-l îndrepta către rațiunea temeinică. Și astfel, deși încă se bucura de suveranitate, fiind considerat vrednic, atât prin căsătorie, cât și prin rudenie, să fie al doilea în cinstea marelui împărat Constantin, nu numai că nu a reușit să imite ceea ce era bine, dar s-a străduit chiar să imite comportamentul rău rău a acelor tirani necredincioși. Și, deși le-a văzut moartea cu ochii lui, a preferat să urmeze judecata lor decât prietenia și dispoziția împăratului mai bun.
- 1.11.2 De aceea, pentru că Licinius era invidios pe Constantin, care era un binefăcător pentru toți, a început un război nelegiuit și cel mai îngrozitor împotriva lui, fără să acorde atenție legilor naturale și nici ținând cont de jurămintele solemne, de legăturile de sânge sau de tratatele.
- 1.11.3 Căci Constantin, fiind un împărat bun din toate punctele de vedere, îi prezenta adevărată semne de bunăvoință: nu a rezistat să facă legături de familie cu el și nici nu a refuzat să-i dea sora lui ca partener într-o căsătorie magnifică.”⁴³
- 1.11.4 Eusebiu scrie mai târziu: „Dar uratorul de Dumnezeu Licinius făcea exact opusul, inventând zilnic tot felul de unelti împotriva mai bunului său co-împărat și gândindu-se la toate mijloacele de trădare, ca să-l răsplătească pe cel care face bine cu rău.”⁴⁴
- 1.11.5 Eusebiu adaugă mai târziu: „Dar Dumnezeu era atunci un protector iubitor și un paznic pentru el” (pentru Constantin vreau să spun), „și el a scos la lumină și a scos la iveală planurile pe care tiranul le-a pus la cale în secret și în întuneric. Căci virtutea – arma puternică a fricii de Dumnezeu – are o putere atât de mare atât de a alunga pe vrăjmași, cât și de a-și păzi mântuirea. Deci, cel mai iubitor de Dumnezeu împărat al nostru Constantin, întărit fiind de ajutorul lui Dumnezeu, a scăpat de planurile viclene ale omului al cărui nume s-a făcut rău.
- 1.11.6 Dar când tiranul a văzut că complotul său secret nu mergea deloc conform planului pentru că Dumnezeu îi dezvăluia iubitului său orice trădare și răutate și, din moment ce Licinius nu mai putea să-și ascundă scopul, a intrat în război deschis.
- 1.11.7 Și, desigur, în același timp cu Licinius era hotărât să facă război cu Constantin, el își întocmia și linia de luptă împotriva Dumnezeului tuturor, gardianul lui Constantin, pe care știa că Constantin îl venera. Apoi a început să-i persecute pe cei sub conducerea lui care se temeau de Dumnezeu.”⁴⁵

⁴³ Citatul din 1.11.1-3 este preluat din Eusebiu, HE, 10.8.2-4.

⁴⁴ Citatul din 1.11.4 este preluat din Eusebiu, HE, 10.8.5.

⁴⁵ Acest citat din 1.11.5-7 este preluat din Eusebiu, HE, 10.8.6-8.

- 1.11.8 Eusebiu continuă mai târziu: „Modul în care au fost uciși a fost ceva nou și complet nemaiauzit. Adică a poruncit ca cetățile din jurul Amasiei și restul Pontului să fie asuprite cu atâta ferocitate rea, încât a întrecut orice exces de cruzime. Acolo, unele dintre bisericile lui Dumnezeu au fost imediat dărâmate — de pe acoperișurile lor până la pământ. Alții le-a poruncit să fie închise, pentru ca niciunul dintre cei obișnuiți să facă așa ceva să nu se adune sau să-și aducă rugăciunile cuvenite și să se închine lui Dumnezeu.
- 1.11.9 Căci Licinius nu credea că aceste ritualuri erau împlinite în folosul său. (Cum ar putea să gândească în acest fel cineva care îl urăște pe Dumnezeu?) Dar din moment ce raționamentul său a venit dintr-o conștiință proastă, Licinius a concluzionat că le-am făcut și l-a implorat pe Dumnezeu în folosul împăratului iubitor de Dumnezeu Constantin. De aceea, îndemnat de aceasta, și-a impus mânia împotriva noastră.”⁴⁶
- 1.11.10 Curând după aceea, Eusebiu continuă: „Și într-adevăr, mulți dintre episcopii care au făcut nimic rău nu a fost arestat și au fost pedepsiți în același mod ca ucigașii, dar fără motiv. Au experimentat un mijloc de execuție destul de nou inventat: trupurile lor au fost tăiate cu o sabie în multe bucăți. Și după această vedere crudă și cea mai îngrozitoare, au fost aruncați în adâncurile mării pentru a fi hrană pentru pești.
- 1.11.11 Imediat după aceste lucruri, toți cei care se temeau de Dumnezeu, bărbați, femei și copii deopotrivă, au fost nevoiți să fugă. Și încă o dată câmpurile și locurile pustii, ambele văi împădurite și munții, i-au luat pe slujitorii lui Hristos ca nelegiuitul a stârnit război împotriva lor tuturor.”⁴⁷
- 1.11.12 Puțin mai târziu, Eusebiu spune: „Dumnezeul nostru, care este bun peste toți ceilalți, cel mai repede a prevăzut ce era pe cale să se întâmple. Ca în adâncul întunericului și în cea mai întunecată noapte, el a strălucit deodată o mare lumină și izbăvitor pentru toți, slujitorul său Constantin, pe care l-a călăuzit cu brațul său puternic și cu mâna sa cea mai bună.
- 1.11.13 Lui Constantin, Dumnezeu i-a dat apoi din ceruri de mai sus un fruct binemeritat al evlaviei sale – trofee de biruință asupra dușmanilor săi nelegiuiți.⁴⁸ Dar în ceea ce privește acel om păcătos, Dumnezeul lui Constantin și al nostru cu toții l-au aruncat cu capul jos. sub picioarele lui Constantin, împreună cu toți sfetnicii și cei dragi săi.
- 1.11.14 Căci când situația din jurul lui Licinius l-a împins la extrem nebulie, împăratul iubitor de Dumnezeu Constantin a decis că devenise intolerabil. După ce și-a folosit raționamentul natural, sănătos și evlavios pentru a tempera asprimea dreptății sale cu inimă bună, el a decis să vină în ajutorul celor care erau tulburați de tiran. Și a pornit să salveze o parte foarte mare a rasei umane prin înlăturarea câtorva ticăloși.

⁴⁶ Citatul din 1.11.8-9 este preluat din Eusebiu, HE, 10.8.14-16.

⁴⁷ Citatul din 1.11.10-11 este preluat din Eusebiu, HE, 10.8.17-18.

⁴⁸ „Trofeele” erau monumente care comemorau victoria în luptă. Cuvântul „trofeu” se poate referi, în general, la binecuvântările victoriei sau, prin metonimie, la victoria însăși.

1.11.15 Căci, când cel mai bun împărat Constantin a folosit înainte doar bunătatea în a trata acel om nelegiuit și a arătat milă față de cel care era nedemn de simpatie, Licinius nu a lăsat în urmă excesele sale rele. Ci mai degrabă, furia lui împotriva oamenilor sub controlul său a crescut. Și pentru cei care au fost maltratați și asupriți de teribila fiară, nu exista nicio speranță de salvare.

1.11.16 Prin urmare, în acel moment, patronul binelui, îmbinând ura lui față de rău cu bunătatea sa, a înaintat împreună cu fiul său, cel mai bun la inimă.
Împăratul Crispus.⁴⁹ Ei au înaintat din înuturile vestice ale marelui Imperiu Roman spre est împotriva tiranului, întinzând mâna dreaptă de eliberare tuturor celor care piereau. Având pe Dumnezeu ca împărat atotconducător și pe Fiul său, Mântuitorul Hristos, ca îndrumător și aliat, atât tatăl, împăratul Constantin, cât și fiul său, împăratul Crispus, și-au împărțit liniile de luptă împotriva celor care urăsc pe Dumnezeu și i-au înconjurat. Astfel au obținut o biruință ușoară, deoarece totul în luptă a fost aranjat pentru ei după voia lui Dumnezeu, împăratul atot-stăpânitor⁵⁰, așa cum spune cel mai iubitor de adevăr Eusebiu, fiul⁵¹ al atotlăudatului Pamphilus.

1.11.17 În ceea ce îl privește pe Rufin, chiar dacă nu a făcut nicio mențiune despre soarta care a avut loc pe Licinius, totuși, din moment ce am citit cuvintele celui mai sus menționat, voi introduce și ceea ce a spus în istoria mea: „Așadar, Licinius, care conducea împreună cu el (adică Constantin iubitor de Dumnezeu), avea credințe grecești și îi ura pe creștini. Dar s-a abținut să pună în mișcare vreo persecuție deschisă împotriva lor de frica împăratului Constantin. În secret, însă, inventa multe scheme.

1.11.18 Dar, pe măsură ce timpul a trecut, el a provocat pe față persecuții împotriva tuturor celor din regiunile răsăritene, astfel încât mulți martiri ai lui Hristos au devenit cunoscuți în diferite locuri. Și într-adevăr, prin astfel de acțiuni, l-a stârnit pe împăratul Constantin la o mare ură împotriva lui. Și astfel s-au dus la război unul împotriva celuilalt.”⁵²

1.11.19 Acestea sunt lucrurile pe care le spune Rufinus. Dar Filip,⁵³ care este de acord cu adevărul de Eusebiu Pamphili, spune următoarele: „Împărțindu-și armata, tatăl și fiul — Împăratul

⁴⁹ Crispus a fost fiul cel mare al lui Constantin și s-a născut în Minervina. El a fost instruit de autorul creștin Lactantius, iar Constantin l-a făcut caesar peste Galia în 317. Cu toate acestea, Constantin l-a executat pe Crispus în 326 din motive necunoscute în întregime. Textul grecesc al acestei lucrări folosește același cuvânt βασιλεύς pentru a se referi atât la Constantin, cât și la fiul său Crispus. Cu toate acestea, Crispus nu a fost niciodată un adevărat împărat, adică Augustus. El a condus doar sub Constantin ca secund, adică Cezar. Pentru mai multe informații despre rangurile și conducătorii secolului al IV-lea, consultați [pagina care conține Tabelul Tetrarhiei de pe fourthcentury.com](#).

⁵⁰ Citatul din 1.11.12-16 este preluat din Eusebiu, HE, 10.8.19-9.4.

⁵¹ Pamphilus nu a fost cel mai probabil tatăl biologic al lui Eusebiu. Cu toate acestea, Eusebiu, în calitate de discipol, succesori și posibil moștenitor, și-a luat numele.

⁵² Hansen afirmă că acest citat din 1.11.17-11.18 este din Gelasius of Caesarea, HE, fragmentul 7. Vezi nota 32 pentru mai multe despre relația dintre Rufinus și Gelasius din Cezareea și scrierile lor.

⁵³ Manuscrisele citesc, de fapt, „Οἱ δὲ λοιποὶ, ὅσοι τῆς Εὐσεβίου τοῦ Παμφίλου ἀληθείας συνήγοροι”, ceea ce ar fi, în rest, cât de mulți dintre ei sunt de acord cu cei adevărați. Cu toate acestea, pentru că el consideră că munca colectivă a mai multor autori este puțin probabilă, Hansen sugerează că poate textul ar trebui modificat pentru a citi „ὁ δὲ Φίλιππος ὁ τῆς... συνήγορος”. Astfel, ceea ce urmează ar fi un citat din

Constantin și împăratul Crispus — s-au repezit împotriva tiranului neevlavios. Fiul Crispus a făcut călătoria prin părți ale Asiei împreună cu partea sa din armată, în timp ce tatăl său Constantin și-a încheiat drumul prin Europa cu bodyguardii alături de el.

1.11.20 Între timp, urătorul de Dumnezeu, plin de toată nelegiuirea și setea de sânge, a venit din răsărit cu o armată foarte mare, pregătindu-și linia de luptă împotriva lor și laudându-se. Când a ajuns la Nicomedia, a ajuns să înțeleagă și să înțeleagă sufletul lui Constantin iubitor de Dumnezeu, care venera pe preoții lui Dumnezeu și pe care Constantin îl va trata ei cu toată cinstea. Așa că Licinius l-a mituit pe Eusebiu, episcopul Nicomediei, care cu mult înainte fugise la el ca să se refugieze, deoarece era împotriva evlaviosului împărat Constantin. Prin Eusebiu și asociații lui Eusebiu, Licinius a intenționat să-l elimine pe Constantin, care a fost întărit cu armele invincibile ale lui Dumnezeu.

1.11.21 De aceea, după ce a fost rugat cu făgăduințe de către Licinius, egalul său în nelegiuire, „Minunatul” Eusebiu a ajuns la o înțelegere cu el.”⁵⁴ Și suntem asigurați că așa a fost într-adevăr chiar prin scrisoarea împăratului iubitor de Hristos Constantin, pe care a trimis-o poporului din Nicomedia. ⁵⁵ Și iată câteva dintre cele afirmate la sfârșitul scrisorii:

1.11.22 „Cine a învățat aceste lucruri în așa fel pe oameni nevinovați? Eusebiu, din desigur — cel inițiat în cruzimea tiranilor! Căci se poate vedea din multe considerente că a intrat peste tot sub protecția tiranului. Macelarea episcopilor (adică a celor care au fost cu adevărat episcopi) mărturisește acest lucru. Cea mai severă persecuție a creștinilor strigă în mod explicit acest lucru.

1.11.23 Căci nu voi spune nimic în prezent despre lucrurile pe care le-a făcut el împotriva mea prin care, mai ales când asalturile facțiunilor opuse erau la lucru împotriva noastră, a trimis chiar spioni să mă supravegheze și i-a oferit tiranului orice favoare utilă, cu excepția oamenilor înarmați.

1.11.24 Nimeni să nu creadă că sunt nepregătit să dovedesc aceste lucruri. Există dovezi specifice, căci este binecunoscut faptul că preoții și diaconii care se ocupau de Eusebiu au fost arestați public de mine. Dar nu cităm aceste lucruri acum din iritare, ci pentru a le face de rușine. Totuși, singurul lucru de care mă tem și care îmi tot tulbură mintea este următorul: trebuie să vă consider complici la această crimă. Căci prin cursul instruirii și perversiunii pe care le-ați primit de la Eusebiu, conștiința voastră s-a despărțit de adevăr.

istoria creștină menționată mai sus de Filip de Side. Pentru mai multe informații, a se vedea Hansen, „Eine fingierte Ansprache Konstantins auf dem Konzil von Nikaia” în Zeitschrift antechristentum, p. 195 și urm.

⁵⁴ Aceasta încheie secțiunea pe care Hansen o consideră a fi un citat din Istoria creștină a lui Filip de Side.

⁵⁵ Aceeași porțiune a literei este păstrată în Theodoret HE, 1.20.1-10 (după sistemul de numerotare utilizat în ediția din 1954 a lui Parmentier). Scrisoarea completă poate fi găsită în anexa 1 a cărții 3 a ediției lui Heinemann. Scrisoarea nu este inclusă în ediția lui Hansen, deoarece Hansen afirmă că a apărut în unele manuscrise ca o adăugare de scribal. Această scrisoare a lui Constantin este păstrată și în Atanasie, Decretis Nicaenae synodi 41.1-17.

- 1.11.25 Dar există un leac destul de rapid, dacă acum vă fixați ochii pe Dumnezeu și luați pentru voi înșivă episcop credincios și curat. Și într-adevăr, acum aveți ocazia să faceți asta – o judecată pe care ați fi putut-o face și în trecut. Dar cei care s-au adunat atunci a luat o decizie groaznică și l-a ales pe amintitul Eusebiu, care a venit acolo și a compromis rușinos procedurile corecte.
- 1.11.26 Dar ascultă cu răbdare, iubitele mele, căci se cuvine să vă spun câteva lucruri despre acest Eusebiu. În toleranța voastră, amintiți-vă că a fost un sinod de episcopi în orașul Niceea, la care am fost prezent și eu însumi, conform slujirii conștiinței mele. Am vrut doar să obțin unanimitate deplină și, mai presus de toate, să infirm și să renunț la această chestiune care a început prin nebunia lui Arie al Alexandriei. Dar, în schimb, a devenit imediat mai puternică peste tot din cauza zelului mortal al lui Eusebiu.
- 1.11.27 Mai mult, cei mai iubiți și onorabili supuși ai mei, luați în considerare cât de fervent (într-adevăr, parcă ar fi fost biruit de conștiința lui) și cât de rușinos a susținut același Eusebiu învățătura mincinoasă a lui Arie, care fusese complet infirmată. Nu numai că a trimis în secret câțiva bărbați să se certe cu mine în numele său, dar a căutat și un fel de alianță cu mine, ca nu cumva, fiind condamnat pentru un păcat atât de mare, să nu fie lipsit de demnitatea slujbei sale actuale.
- 1.11.28 Dumnezeu însuși este martor al meu la aceste lucruri și să continue să privească cu bunăvoință la pe mine și pe tine, pentru că acest Eusebiu însuși m-a înșelat sub mână și pe mine și m-a condus rătăcit. Dar providența divină m-a condus din nou înapoi la calea sa cea mai adevărată, ceva ce deja ai ajuns să realizezi și pe care îl vei înțelege și mai pe deplin. Căci la vremea aceea părea să îndeplinească totul așa cum voia (vorbesc despre nesfântul Eusebiu), în timp ce orice fel de rău rămânea ascuns în mintea lui.
- 1.11.29 Dar, ca să pot sări peste restul acțiunilor lui perverse, vă rog să ascultați în mod special ceea ce a realizat recent cu Theognius, care a participat la planul său nesfânt. Am poruncit ca unii dintre Alexandrienii care părăsiseră credința noastră să fie trimiși de acolo, deoarece slujirile lor declanșau o furtună de dezacord.
- 1.11.30 Dar acești episcopi „buni” și „nobili”, pe care la un moment dat adevărul sinodului i-a protejați și conduși la pocăință, nu numai că i-au primit pe acești alți oameni și i-au păstrat în siguranță între ei, dar li s-au alăturat și în căile lor rele. Prin urmare, aceasta a fost judecata mea cu privire la acei oameni nerecunoscători: am poruncit să fie prinși și alungați cât mai departe posibil.
- 1.11.31 Acum este de datoria ta să te uiți la Dumnezeu în acea credință, pe care, după cum se cuvine, ai fost și o faci mereu și să o pui în practică în așa fel încât să ne bucurăm că avem pur și ortodox și grijuliu episcopi. Dacă cineva îndrăznește necugetat să se identifice cu memoria acelor corupători sau să-i laude, ca o consecință a propriei sale îndrăznețe, va fi îndată îndepărtat din îndatoririle lui prin slujitorul lui Dumnezeu, adică prin mine. Dumnezeu să vă păzească, iubiți frați.”⁵⁶

⁵⁶ Aici se încheie citarea scrisorii lui Constantin, care a fost trimisă în jurul anului noiembrie sau decembrie 325.

1.11.32 Această scrisoare a împăratului iubitor de Dumnezeu Constantin a scos la lumină cel mai clar aceste lucruri și altele asemănătoare despre nelegiuitul Eusebiu din Nicomedia. El nu numai că se refugiase la uratorul lui Dumnezeu, Licinius, dar era, de asemenea, inițiat în tirania și neevlavia lui și și-a slujit. Voi trece acum la scopul declarat al istoriei acestei biserici.

1.12.1 „Ei bine, Licinius și armata împreună cu el au plecat din Nicomedia în Bizanț pentru a lupta împotriva împăratului iubitor de Dumnezeu Constantin, care se afla acolo în vremea aceea, și ambele linii de luptă îl înconjurau pe împăratul care îl ținea. simbolul creștin imperial. Când conducătorul păcătos s-a uitat și a văzut că propria sa armată îl părăsește și fugă spre scuturile adversarilor săi mai buni, s-a grăbit mai întâi să se ascundă în Hrisopolis din Bythinia (adică portul maritim Calcedon). Dar când nu a reușit să facă acest lucru și, în schimb, s-a trezit deja întins cu fața în jos sub picioarele împăratului Constantin, apoi s-a predat.”⁵⁷

1.12.2 Atunci, cel mai frumos și mai evlavios împărat l-a prins de viu, l-a tratat cu bunătate și nu l-a omorât. Dar i-a ordonat să locuiască la pensie la Tesalonic.

1.12.3 Licinius părea să locuiască acolo liniștit pentru o perioadă scurtă de timp, dar mai târziu a chemat niște barbari. Și după ce s-a sfătuit cu ei, a plecat în grabă la război pentru a-și anula înfrângerea.

1.12.4 Când a aflat acest lucru cel mai credincios împărat, a poruncit să fie ucis cel care urăște pe Dumnezeu. i acel tiran împotriva lui Hristos i a slujitorului său a fost ucis.⁵⁸

⁵⁷ Hansen sugerează că 1.12.1 poate fi din nou un citat din Filip de Side, poate continuarea unde crede că ultimul a rămas în 1.11.21.

⁵⁸ Războiul împotriva lui Licinius descris în această lucrare a avut loc în 324, iar Licinius a fost executat în 325.